

STRÖM, C. M.

2 items

RATIOCINIORUM MECHANICORUM

IN

MEDICINA USUS

VINDICATUS,

Per

CHRISTIANUM STRÖM.

LUGD. BATAVORUM,
Apud ANDREAM DYCKHUISEN,
cIↃ IↃ CC VII.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL

V I R O

Celeberrimo & Experientissimo

D. D. ARCHIBALDO PITCARNIO,

Medico Edinburgensi
inclutissimo.

[a] Terra malos homines nunc educat atque pusillos.
[b] Tu qui sectarum caussas & pondera nosti;
[c] Nec quid inexpertum studio meditaris inani.
[d] Per tua sacra precor; [e] si quis Te judice certet;

a Juven. b Mart. c Arat.
d Virg. e Mart.

 [f] Judi-

[f] Judicis argutum qui non formidat acumen.
[g] (Scis etenim juſtum geminâ ſuſpendere lance)
[h] Veridicus quantum diſtet mendacibus audi.
[i] Sit locus & noſtris aliquâ tibi parte libellis.
[k] Sic ego tutus ero; [l] Tibi nos accredere par eſt.

f Horat. g Perſ. h Anon.
i Perſ. k Tibull. l Mart.

Lugd. Batav. Idib. Sept. MDCCVI.

Hoc centone qualemcunque hunc laborem conſecrat
CHRISTIANUS STRÖM.

BE-

BENEVOLO LECTORI.

ondum vera corporum cognita erant attributa, nec ars Mechanica nisi hominum inserviebat necessitatibus; cum summi ingenii Philosophus Renatus des Cartes, *iisdem detectis, omne quod extenditur, ne corpore quidem excepto humano, ejusdem scientiæ objectum luce clarius meridianâ demonstravit. Et quamvis in plurimis veritatem consequutus non videatur, ob solam tamen quam docuit ratiocinandi viam, immortales de omnibus philosophis meritus est gratias. Si erravit, Homo erat, nihil humani à se alienum putans, primusque glaciem fregit, & pauciores propterea quam posteri, cognitas sibi habuit corporis organici proprietates. Successit tum ei insignis Italorum Mathematicus & Philosophus* Borelli, *qui ulterius quamvis progredi videretur, omnem tamen exhaurire ob easdem plane difficultates non potuit veritatem. Post eum deinde eandem ingressus est viam vir ingenio non minor* Bellini, *qui ob ingeniosissimas tot problematum medicorum solutiones, desiderabilem & suspiciendum*

 omni

omni ſe reddidit poſteritati. Tandem Archibaldus Pitcarnius, *tum ad rem attentior, tum quod in illud incideret tempus, quo machinæ noſtræ organorum, anatomicorum labore, uberior proſtaret cognitio, eo uſque progreſſus eſt, quo pauci eum perventurum ſperaverant: ejus hoc luculentiſſime monſtrantibus opellis. Quid dicam de* Viris Profeſſoribus *hujus tam celebris Academiæ, quorum ab ingenio, ingentia quotidie capit tam elegans ſcientia incrementa? Horum*

— Pro multis fama loquatur opus.

Dolendum tamen, quod eo ſæpe prolabatur infirmitatis ingenium humanum, ut omnes, quibus ipſum imbutum non eſt, artes contemnere non tantum, ſed acerbâ etiam vexare ſatyrâ, indecorum non ducat.

Ardea culpat aquas, cum neſciat ipſa natare.

Eoque magis, cum illi ipſi, quos eum ſaltem ex ſuis reportaſſe deceret ſtudiis fructum, ut nullis curis, nullâque ſupervacuâ ſollicitudine a vera abriperentur animi tranquillitate, pari cum indocta plebe ferantur impetu. Conveniunt — tantæne animis cœleſtibus iræ? Tantaque

nox

nox animi est? —— *ut toti solos opponere se velint eruditorum orbi, suamque tam temere & imprudenter exponere existimationem; præsertim cum sciant quam pauci adhuc dum restent homines, quos de Mechanicorum ratiociniorum veritate, & in medica arte usu perplexæ subeunt cogitationes. Quid etenim imprudentius, quam solum inter tot summa sapere velle ingenia? Nonne is veri sciendi amor nobis innatus est, ut prævisâ veritate, falsas amplecti opiniones in nostra ulterius non sit potestate? Sic est. Imo quod magis, tantus hic sæpe est impetus, ut nunquam inquietiores esse soleamus, quam cum ancipites, inter æqualia, ab utraque parte ratiociniorum pondera, hæremus. Quid ergo? inter duo verosimilia unum semper eligere cogimur, & id quidem, quod plures nobis sistit rationes. Hincque patere puto, partes semper potiores sequendas esse; totus cum mundus plus videat, quam solitarius homo. Et ne quis regerat, tot homines ignorantiâ reliquarum sectarum, ad Mechanica compulsos ratiocinia; exempla plurima prostant eorum, qui omnium quamvis sectarum fuerint peritissimi, Mechanicam tamen unice elegerint. Excusanda forsitan hæc eorum esset debilitas, si dogmata*

Me-

Mechanicorum aggredi contenti, odia in ipsas non verterent personas: Quamvis tamen non multum tantorum virorum turbare potuerint quietem inanes istæ quæ jactatæ sunt paleæ.

— velut pelagi rupes immota; quiescunt.

Meas vero utpote juveniles, vehementius cum velleret aures Apollo, *impedire non potui, quin contra ejusmodi bonarum artium contemptum, hocce insurgerem libello. Personas ipsas, quas omni prosequor honore, aggredi mihi relligio est.*

Qua possum solâ, veniam ratione merebor.

Hoc tamen fateor, quod invidos non multum morer, & mihi perinde sit, si Rumpatur, quisquis rumpitur invidia. *Nunc rem ipsam aggressurus, tuum imploro favorem B. L. Quod si nil boni præstiterim, scias tamen magnam partem bonitatis esse velle fieri bonum.* Vale.

I labor, i noster, melioribus utere fatis.

RATIOCINIORUM MECHANICORUM IN MEDICINA

Vindicatus usus.

Postquam per innumera constitisset experimenta, corpus animale non nisi machinam esse hydraulicam, miro fabricatam artificio, non dubitarunt rerum Mathematicarum periti, suæ scientiæ usum, etiam ad hanc extendere. Quo vero successu, non ignorant ii, qui tam laudabilium conatuum

fata in variis Academiis exactius norunt. Quamvis enim non defuere, qui justo amore tam utilis cœpti auctores prosequerentur; inventi tamen sunt, quorum nares tam suave olentem Amaracum ægrius ferrent. Ut itaque constet, quo jure ratiocinia hæc mechanica ab arte medica exulare jubeant, ad omnes eos confugio, qui à partium studio liberi candidiore animo res perpendere solent; ab illis me impetraturum sperans, quod ab ipsis adversariis haud facile extorquerem; præsertim ab iis qui ignorantia & invidia eo se abripi passi sunt, ut cum bona mente veritatem nunquam odio habere desinant. Illos volo, qui tanto cum impetu in convitia eruperunt, ut nisi genium illorum novissent mechanici, simili forsan in periculo fuissent

ſent cum animantibus iſtis, quæ omnium timidiſſimi fero & incondito clamore in fugam præcipitata legimus. Quis enim non horreret ad barbaram iſtorum verborum gravitatem? quibus, *Uſui ratiocinii mechanici in medicina dicæ ſcribuntur.* Quibus, *Philoſophi, in ſophiæ templo, cogitationum & nugarum ſuarum aras poſuiſſe*, finguntur. Quibus, *Mathematici de imperio & æternis veritatibus cum Deo certantes* impio ore proclamantur. Quibusque, *Stultorum omnia plena* perhibentur. Quaſi ſoli eſſent in hoc univerſo qui ſaperent. Quæ equidem omnia tanquam mentis male ſanæ impetum & pruritum contemnere, quam legitimis vindiciis excipere præſtitiſſet, niſi metus fuiſſet, fidem apud multos inventuros eos, qui eadem in mechanicorum oppro-

brium proferre non erubeſcunt. Ταῦτα φλυαροῦντες καὶ φάσκοντες ἀκριβῶς εἰδέναι, καὶ ταχέως ἅπαντα τῷ λόγῳ καταστρεφόμενοι, πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα τοὺς τῶν αὐτῶν κακῶν ἐπιθυμοῦντας, ὧν πὲρ οἱ λογοποιοῦντες. *Hæc dum nugantur & adcurate ſe ſcire dictitant illi, & verbis omnia celeriter evertunt, multis fidem faciunt, iis præſertim qui eorundem malorum, cum nugatoribus illis cupidi ſunt;* ait in orat. ad Philipp. Iſocrates, vitandaque ſuadet in Pareneſi ad Demonicum his verbis. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὦσιν, οἱ γὰρ πόλλοι τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσι. *Cave tibi à criminationibus etiam falſis, vulgus enim cum veritatem ignoret, opinione famaque judicat.* Sed perſtringant omnes in univerſum, ignoſcant modo, precor, ſapientiæ Oraculis, *Deum omnia*

Pon-

Pondere Mensura & Numero constituisse testantibus. Quod si non recusaverint, veniam forsitan dabunt iis qui nihil in corpore humano præter Pondus Mensuram & Numerum considerant; Illi enim sunt quos nomine Mechanicorum *dias trahunt in auras.*

Certè nescio, quid eos à tam vera operum divinorum contemplatione, tamque manifestis rerum causis ad occulta quædam commenta abripiat. Non quod illis invideam tam desidem machinæ nostræ ignorantiam, (ferantur quocunque placet impetu in spississimas errorum noctes, modo quietos sinant eos, qui sacris suis tam ingenue operantur) sed ut pateat quantam vim & injuriam non iis modo, sed omnium rerum Opifici inferant, qui inenarrabili sua bonitate hæc

menti nostræ, unde omnis petenda cognitio, tam clare & distincte ingeneravit, ne in operum suorum consideratione cœcutiremus. Quam inhumana enim illa lex sit, non licere ad rectæ rationis dictamen hanc rerum naturam evolvere, vos omnes judicate, qui in rebus corporeis, præter tria modo enumerata, concipere nil unquam valuistis. Dicite numne illi, qui aliâ quam hac, in arte sua, utuntur cogitandi viâ, ejusdem sint criminis rei, quo medicos accusant mechanicos? *Novos* scilicet *sibi mundos creare.* Quisque talia, nisi veritatum Mathematicarum imperitissimus qui sit, proferret? Quo tamen prolabor? Forsitan tales sunt. Sic est. Quid enim mechanicorum sibi velit nomen, dum *fabris lignariis* illud solummodo competere scri-

bunt,

bunt, ignorare ſe ſatis ſuperque monſtrant. Ignoſcendum itaque illorum ignorantiæ; meliora neſciverunt, nec animo quæ adſcribuntur invido, omnia tribuenda fore crediderim. Si vero poſtquam id illis innotuerit, à priſtino non deſiſtant odio, nec ſuam in melius mutent ſententiam, quid agendum ſit neſcio. Annon contemptus potius, illudque Horatii;

—— *moveat cornicula riſum*,

quam juſtæ deceant vindictæ, haud digni cum ſint quos quietior paulo moretur animus. Quid tamen acturi ſint, cum non ignorem, plures ad hanc rem accumulare rationes, & argumentorum eos aggredi copia, verbiſque melioribus ad non duraturam ſollicitare pacem, inutile plane duco; & quidem tanto inutilius, quanto ſit illud verius,

rius, quod ſuo etiam tempore in ejuſmodi notavit ingeniis Galenus Libr. III. Therapeut: Οὕτω γὰρ (inquit) δυσζωοποιόν τι πρᾶγμα ἐστὶν ἀμαθα σφόδρα, καὶ μᾶλλεν ὅταν ἀλαζονία μιχθεῖ. *Tam indelebile eſt vitium ignorantia magna, præcipue ſi arrogantiæ admixta fuerit.* Et l. 8. de comp. med. Ψευδεῖς γάρ δόξαι προκαταλαμβάνουσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, οὐ μόνον κωφοὺς ἀλλὰ καὶ τύφλους ἐργάζονται. *Falſæ opiniones obſidentes animas hominum, eos non modo ſurdos ſed & cæcos reddunt.* Nec illorum æquior cenſenda eſt cauſa, qui ob antiquitatis ſolummodo amorem ratiocinia averſantur mechanica, nihil ægrius ferentes, quam ſi audiant ultra veteres noſtra ſapere audere ſecula, vel aliquid in orbe, illis ſeu par ſeu majus reperiri. Miror vehementer, id in recentioribus eos reprehen-

dere velle, quod in principe veterum carpere nollent. Ille * enim, in Epiſtola quadam, ad Theſſalum filium, Mathematum in medicina utilitatem, ſequentibus haud perplexe commendat. Ἱστορίης δ᾽, ait, μελέτω σοι ὦ παῖ γεωμετρικῆς, καὶ ἀριθμήσιος. οὐ γὰρ μόνον σεῦ καὶ τὸν βίον εὐκλέα καὶ ἐπὶ πολλὰ χρήσιμον ἐς ἀνθρωπίνην μοίρην ἐπιτελέσει. Ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ὀξυτέρην τε καὶ τηλαυγεστέρην, κατὰ τὸ ἐν ἰατρικῇ ὀνῆσθαι πᾶν ὅτι, χρήζει. *Ad cognoſcendam geometriam, & numerorum ſcientiam, mi fili, multum ſtudii adhibeto; non enim vitam ſolum illuſtrem & ad multa commodam, in humanarum rerum ſtatu efficient; ſed etiam animam clariorem, & acutiorem reddent, ad omnium, quorum uſus in medicina expetitur, utilitatem conſequendam.* Hæc præter, qui paulo diligentius quam mos ob-

* *Hippocr. in Epiſt.*

tinuit, divini ſenis ſacra meditantur, experiuntur, quam ſunt veritatibus conformia geometricis. Qualis, quæſo, fuit præcipua veterum Græcorum medendi ratio? totane mechanica? Quid doctrina laxi, & ſtricti, ſeu intenſionis, & remiſſionis? Balneorum frequentiſſimus uſus? Tot ad varia loca derivationes liquorum, fomenta, linimenta, frictiones, cucurbitæ, exercitia corporis, & cetera, quæ noſtris temporibus in deſuetudinem fere abierunt; aut ſi qui ſunt, qui, adoranda hæc antiquorum veſtigia ſequuntur, ab iſtis Mechanicæ oſoribus, pro novaturientibus ridicule exclamantur. Sed rurſus videntur id mihi muneris dare, ut monſtrem, unde ſcilicet ſenex noſter Coam iſtam Venerem, ſed imperfectam, habuerit: Non puto illos ignorare,

re, quam familiariter usus sit Democrito, quantique ejus, in Epistolis suis, fecerit sapientiam, cujus secta, ex asse mechanica, à nostri ævi scientia non multum abludit. Nec est, quod existiment, tanti ingenii virum tam negligentem fuisse, ut se de amici sui dogmatibus, quæ alias amavit, non instruxerit. Quæ, quamvis ita sint, non tamen cum quibusdam asserere sustinerem, eo usque provectum Hippocratem, ut nihil ejus addi potuerit doctrinæ; Quin potius crederem, ejus scientiam, si cum hujus ævi progressibus comparetur, multis gradibus inferiorem esse. Nec ipsius à me dissentit aphorismus, *Ars longa, vita brevis*. Quidque summus virtutum magister Seneca, in Epistola 33? *Patet*, inquit, *omnibus veritas*, *non-*

nondum est occupata, multum etiam ex illa posteris relictum est. Profecto, dum mecum volvo, quot nobis superius detexerit seculum nova, antiquis penitus ignota, me rerum pondere aggravari, & multitudine obrui sentio; Et tamen sunt, qui ne hilum quidem proferri posse existimant, huic seculo tributum, quod antiqui ignoraverint, nudo potius & ridiculo huic effato, *Nihil jam dicitur quod non dictum est prius*, quam tot annorum experientiæ fidem (quam levem ideo & servilem nimis se habere indigitant) adhibentes. Sed repetant, si placet, tempora non ita pridem præterlapsa, videantque quid in anatomicis Harveo, Pecqueto, Asellio, Malpighio, Warthono, Lowero, Stenonio, Willisio, Nuckio aliisque ex recentissimis, qui

qui hos principes Pallade magis propitiâ coluerunt, debeamus: Quidque per hos in ſuis potuerint ratiociniis Borelli, Bellini, Pitcarnius &c. Revolvant deinde ſcripta Boylei, Mariotte, Scotti, Newtonii, Wallisii, reliquorumque ex recentioribus mathematicis; tum acta eruditorum Angliæ, Galliæ & Germaniæ, judicentque tum demum, an circa proprietates liquorum in canalibus fluentium, Medici Mechanici ſui cerebri figmenta ſequantur. Conſiderent tandem, quam alte nos perduxerit in abditiſſima rerum adyta, cum Hookio, Swammerdamio, Rhedio, plurimiſque aliis Leuvenhoekius? Quid de viſu, ope opticorum ſciamus, quidque de auditu, vel unicus nos docuerit Merſennus; ſeque conſulant, jurene an injuria
tam

tam acerba tulerint judicia.

Sic in novas incido lites, cum chemicis quibusdam, qui postquam ratiocinia viderent mechanica magnum ubique reperire adplausum, de via cogitare cœperunt, quâ suæ scientiæ auctoritatem in Theoria conservarent medica. Facile enim prævidebant, si tanto successu progrederentur ulterius Mechanici, tandem fore, ut ipsi cum suis effervescentiis, fermentis, menstruis, & id genus aliis, æterno exilio, è corpore proscriberentur humano. Nec illos sua fefellerunt præsagia. Quidquid enim seu per scripta publica, seu per clientes, bonis verbis, & omnigenâ cöemptis adulatione tentarunt, nil tamen plus effecerunt, quam ut exilii terminus tamdiu protraheretur, quamdiu sub judice lis esset. Talis-

lisque eorum erat status, cum ingentis ingenii vir, Archibaldus Pitcarnius, Professor tunc temporis Leidensis, & Hermannus Boerhave, par illi decus, junctis viribus eos aggrederentur. Quam illis funesta dies! quâ uterque suos libellos, justissimis repletos accusationibus proferebat; Nemine post illud tempus dubitante, quin injusta chemicorum esset causa, omnibusque partes sequentibus Mechanicorum, præter paucos, quos suorum patronorum blanditiæ ita devinxerant, ut dulce sibi cum illis putarent exitium. Sic ergo dari non potest uni deæ pomum, nisi contemptas se putent reliquæ, &

Æternum servent sub pectore vulnus;

Quum tamen, non nisi uni, jure meritoque conveniat. Hoc est,

Bene-

Benevole Lector, quod Palladi porrectum cum ſit, & Junonem, & Venerem in tam acerbum concitavit odium:

Nec dum etiam cauſæ irarum, ſævique dolores
Exciderant animo, manet alta mente repoſtum
Judicium Paridis ——

ſed eo in antiqua fabula prudentius, quâ, Palladis plus nocuiſſe legimus iram, quam Veneris profuiſſe favorem. Erit itaque è re mea tantæ tibi iræ iniquitatem paulo latius exponere.

Fatentur ipſi, chemiam non eſſe niſi artem, corporum naturalium compagem & texturam explicandi, explicatamque componendi. Quod ſi verum eſt, uti veriſſimum; Quid, quæſo, ratiocinium chemicum à mechanico habet diverſi? Adeoque ut non hoc ita nec illud ab

arte

arte ejiciendum medica, ullum voluisse crediderim mechanicorum. Id potius exigunt, ne sua, vere quamvis mechanica, cum illis confundant chemici ratiocinia, quæ machinæ nostræ organis propria sunt, eademque ad Theoriam sic temere adplicent medicam; Tantum enim inter nostras cogitationes, quantum inter res ipsas intercedere debet discriminis. Utque ratiocinium ex proprietatibus machinæ cujusdam hydraulicæ deductum, cum illo quod ex horologii alicujus structura desumitur, confundi non debeat, utrisque quamvis nomine venientibus mechanico; ita quoque chemicorum cum iis non miscenda, quæ ex mera partium animalium compage & structura sequuntur, utrorumque disparia cum sint objecta, objectorumque effecta

Eoque ſenſu, non illorum ſolummodo à Theoria medica aliena ſunt ratiocinia, ſed omnia etiam ea, quæ partium corporis humani ſtructuræ & proprietatibus non conveniunt. Si ergo, Chemici, ſcientiæ veſtræ objecta, formâ, mole, magnitudine & motu à machinæ noſtræ organis diſcrepent, quale vobis ſumitis jus, falcem in alienam mittendi meſſem? Et ut conſtet, quam juſte hæc vobis objiciam, exempla quædam nec à vobismet ipſis reprobanda adducam.

Quam pauci cordis deberi motum effervefcentiis, recondito quodam excitatis igne, poſt ſuperatum à Plempio Carteſium, vel ex veſtro adhucdum credunt cœtu? Quis muſculorum contractiones ab impetuoſo quodam acidi & alkali congreſſu poſt refu-

futatum cum Borello Bellinum oriri credit? Quiſque ciborum in ſtomaco diſſolutiones, vel acri quodam liquore, vel verâ perfici fermentatione, poſt Helmontium, cum omni prioris ſeculi medicorum turba à recentioribus debellatum mechanicis? Quis quoque igneis & ſulphureis ſpiritibus, tum variis glandularum patrocinari audeat fermentis? Quotque cum Sylvio bilis adhuc & liquoris pancreatici inimicitiam ſerio credunt? Hæc tamen omnia, tam inconcuſſæ videbantur veritatis, ut nunquam ruitura crederentur: Sed quæ cauſa errorum tam manifeſtorum? niſi quod eorum Auctores, aut ipſi chemicis nimium fuerint addicti principiis, nec organorum ſibi cognitas habuerint proprietates; aut à chemicis facile ſeduci ſe paſ-

ſi ſint ad rem minus attenti; Videmusne animalia quædam, ut Serpentes, Ranas, Scorpiones, vermes, inſectaque toto hyeme languentia, quæ minimo admota calori, vel manibus contrectata, ilico reviviſcunt? An ob novam ſanguini introductam efferueſcentiam? An ob fermentationem? Sed ubinam toto illo tempore ſepulta latuere fermenta? Quidque præter ſimplicem accedit motum, manibus cum contrectantur? Sic quoque reſtituuntur deliquio animi & nimio ſopore ægri, ſolâ ſcilicet pilorum ex naribus evulſione, affuſione frigidæ, liquoribus acribus & vehementer titillantibus, ſimilique motu merè mechanico. Vitam porro in ſolidorum & liquidorum motu unice conſiſtere, mortemque in eorundem quiete, Helmontius pa-

pater ipſe chemicus negare non ſuſtinuiſſet, dum nautas quoſdam, ſenem hydrophobnm, in aquis penitus ſuffocatum vitæ iterum dare, mediantibus reciprocis ſuper vas teres agitationibus vidit: Quæ vis aquæ, omnia tam ſubito delendi fermenta? quæque agitationi & motui, eadem iterum excitandi? Vide Helm. Demens idea §. 47. Ejuſdem ponderis Lowero eſt citatum experimentum; ubi medicus loco ſanguinis, juſculo carnis vaſa eouſque replevit ſanguifera, ut per nares exiret, ſupervivente tamen animali, nec cum ſanguine exeuntibus fermentis, nec juſculo venientibus. Quidque de chemicorum in praxi medica ſentiendum eſſe dogmatis exiſtimatis? qui illorum aliquando experti eſtis manus, promiſſaque tam ingentia effecto

carere vidiſtis? An Arcana, Panaceæ, univerſalia fermenta, & id genus alia, ipſâ vobis ſalute carius vendita, plus quam vulgaria medicorum mechanicorum præſtiterunt medicamenta? Certe ſi conſidero, quam ſolliciti eſſe ſoleant ægri, in illorum medicorum adquiſitione, qui reliquis plus præſtare poſſe feruntur, vehementer miror, quod non illi ſoli medicinam faciant, qui tam egregia poſſident auxilia. Quæ ſi talia qualia prædicantur eſſent, annon ex ipſa potius experientia, quam proprio conſtare deberet teſtimonio? illâ cum nullum validius in delendis opinionum commentis exiſtat argumentum. Et ut verum fatear, adeo jam ſapit etiam vulgus, ut talia revera dari medicamenta, animum ſibi induci haud facile patiantur. Nec præter circumfo-
ra-

raneos, fatidicas anus, agyrtas, & id genus medicinæ dedecorum, multi ſuæ convenire exiſtimant famæ, tales ulterius fucos vendere. Quam turpe ergo ſit eâdem cum illis ſeveritate perſtringi Doctoribus medicis, nemo ignorat. Num quoque urinæ & ſanguinis inſpectio, quâ quidam adhuc ex Chemicis famam ſibi comparare non erubeſcunt, illis certior eſt? Non quod omnis iis detrahenda ſit certitudo, ſed ne quis in præſagiis morborum plus illis quam par ſit tribuat. Et medico indignum eſt, eam per nefas ſibi parare exiſtimationem, quam haud difficulter, ſi ſapit, per honeſtos obtineret labores. Non dicam quantus ſit ille contemptus, quo, poſt temerarium hoc ex putrido lotio & ſanguine de omni morborum ſtatu & exi-

tu judicium, ars excepta ſit medicorum; quâ, eam ut vindicaret vir in arte medica magnus, Dr. Johannes Langius; integram conſcripſit Epiſtolam; quam (poſtquam ſat validis argumentis adverſariorum ſe oppoſuiſſet temeritati, ſequenti claudit exlamatione. * *O utinam illis veritas eſſet populari aura potior: & à Perſio moniti, ſi quid turbida Roma elevaret, illius judicio non accederent: & quam fraudulentum, nugax & pernicioſum ſit de morbis omnibus ex urina judiciū, ab neotericis Medicis & impoſtoribus cum execrando mortalium exitio introductum, plebem ingenuè docerent, & faterentur: tum morborum naturas ex illorum cauſis, actione læſa, & ſignis pathognomicis diligentius ſcrutarentur, tunc certè plures curarent*

* *Epiſt. med.* II.

rent, celebriusque illorum nomen apud suos cives & exteros in auras efferretur. Simulque à Medicinæ professione agyrtæ, circulatores, monachi apostatæ, perfidi & Christianis infesti Judæi, indoctique parochiarum sacrificuli, chymistæ, & id genus nebulonum (anus quoque fatidicas ferè præteriissem) exploderentur, qui cum nec prima Philosophiæ naturalis aut Medicinæ rudimenta didicerint, impunè per hominum mortes experimenta agunt: quo nihil reipublicæ utilius contingere posset, quam ut tandem Christianorum populus ab illorum impostorum latrocinio & tyrannide vindicaretur, qui vulgo ignota urinæ obseruatione suam celant ignorantiam, & nomen Medici sibi vendicantes, in Medicinæ professionem, ut fuci in aliena apum

alvearia, irrepſerunt. Ex his tibi patere cauſſas arbitror, ob quas Medicina, & illius profeſſores, ſub noſtro cœlo non magni fiant. Vale.

Accedat tandem inſigne Anglorum Decus Robertus Boyle, ipſe chemicus chemicos omnes ſuo damnaturus exemplo. Ejus enim arbitrio ſe omnes ſubjiciunt mechanici; eoque judice, ratiociniorum eorum in medicina conſtabit uſus. Ille enim, quamvis in Chemicis ita verſatus eſſet rebus, ut paucos illi pares præterlapſa viderint tempora; quamvis in omnibus ad chemicorum principiorum ductum, omni chemico veroſimilius ratiocinari potuiſſet, noluit tamen ita ſuæ indulgere ſcientiæ, ut veritatis obliviſceretur. O dignus viro candor! cuncta ad mechanicarum legum

nor-

normam examinavit, & examinari debere ſerio credidit; quorum teſtimonia ſi adferrem, omnes quibus poſteros beavit labores, recenſere deberem. Nec aliter chymiæ ex recentioribus peritiſſimum Dn. Hombergium, acta Regiæ Scientiarum Pariſienſium Academiæ, ſentire indigitant. Quid ergo? conſtare ſatis ſuperque crediderim, in motuum machinæ noſtræ explicatione confugiendum unice eſſe ad principia Mechanica. Dum vero, de auxiliis eidem reſtituendæ agitur, recurrendum eſt ad hiſtoriam naturalem, & ubi medicamentorum deſideratur confectio, chemia eſt conſulenda. Nec ideo crediderim ſcientiam aliquam contemptui fore dignam, quod ſuis circumſcripta ſit limitibus; adeoque nec Chemicus Mechanico, nec hic illi
jure

jure irascitur, si prior, motuum illorum caussam in suis furnis non inveniat, nec eam nisi ex suis principiis deducere possit alter; præsertim, cum tam vasta sit natura, ut quisque objecta suæ sufficientia gloriæ in proprio regno inveniat, nec opus habeat furtivo & illicito desiderio in aliorum irruere laudes & encomia. Quis tamen miretur si fiat? humanum est plus velle quam posse, & quam desiderare fas sit. Sic aliquando etiam

—— *taciti mirantur sydera Fauni;*

Semidei à Cœlo aliter remoti, suisque circumscripti lucis. Sed his diutius occupari non licet, me enim provocant illi, qui infelicem medicorum mechanicorum in medicina facienda successum paulo acrius incusant.

Non

Non equidem pertinaciter cum illis disputabo; annon fuerint quidam ex iis, qui in ægrorum restituenda valetudine minus secundâ usi sunt Fortunâ; in id exactius inquisiturus, an eorum in Theoreticis paulo verior cognitio tanquam caussa elusorum conaminum jure culpetur. Dumque considero innumera alia obstacula quibus sæpius impediri possint, tanto difficilius induci animum patior, id ratiocinio deberi Mechanico, quanto à ratione sit remotius, aliquem speratum ideo non obtenturum finem, quod ejus quâ incedit, non sit ignarus viæ. Si soli, si omnes sine discrimine medici qui Mechanicorum titulo accusantur, infelices essent, omnesque vicissim ii, qui diversâ ab iis utuntur medendi ratione, majora possent, haud leve

ha-

haberem dubitandi argumentum. Sed quis id hactenus re ipsâ (verbis plurimi) præstitit? Et sane, si eousque res deveniat, non despero, me tot, imo plura proferre posse horum egregia facta, quam ullum alium sive Galenicorum, sive Chemicorum, sive etiam Empiricorum. Testes mihi erunt morbi oculorum & aurium, tum functionum læsarum, quos plurimam partem mechanicorum debemus industriæ. Hi varii generis lentes polire docuerunt; Hi tubos surdorum auribus aptare, atque adscititiis membris munia obire læsa. Illis quoque debent Chirurgi tot utiles machinas, quibus ægris restituunt tam feliciter sanitatem. Vos Certe si interrogarem, & id ingenue fateri famæ vestræ conveniret, qui in medicina facienda confe-

nui-

nuiſtis; Vos qui non ignoratis; quam difficilis ſit ad interiora corporis noſtri loca medicinarum adplicatio; Quam ſæpe ferox & nullo placabilis medicamine natura conatibus veſtris obſtiterit; Quamque dubiam morborum cauſſam, propter tot ſimilitudinem morborum, coacti fueritis amplecti; Quam inertia habueritis hoſti debellando arma; Quoties importuno veneritis ad ægrorum auxilia tempore; Quotieſque delicatulis, & ad omne fere nauſeantibus pharmacon, mellea pro felleis coacti fueritis propinare pocula; Et Quoties laboribus veſtris benigna natura ſalutari faverit criſi; Quid mihi daretis reſponſi? Vos (non dubito) ut nec omni Laude & gloriâ vobis tributâ dignos, ita nec omnis, quâ accuſati eſtis culpâ, reos

fuiſſe

fuiſſe. Quod ſi ita ſit; cur in ſolis mechanicis medicis id culpatis, quod in vobiſmet ipſis ferre cogimini? curque ab iis exigitis, ut naturæ imperent, quam ipſi nunquam ſubigere valuiſtis? ſi majora ab iis exſpectari dicitis; qui naturæ ſe leges exactius ſcire gloriantur, quid regeram in promptu eſt. Non ſcilicet (ſi in agendo ſucceſſum conſideres) multum intereſſe diſcriminis inter eos, qui naturæ leges inſcii ſequuntur, ac illos, qui iiſdem intellectis in arte ſua utuntur; Horum enim priores, quamvis quid agunt neſciant; lætos tamen laborum ſuorum aliquando percipiunt fructus; poſteriores vero, effectuum ſuorum cauſſas mente immortali digniſſimis intuentur cogitationibus. Hincque non adeo mirum, ſi tantum in medicina exercenda præſtet Sydenhamius

hamius aliquis, quantum ille, qui phænomenorum ab eo obſervatorum, cauſſas ſimul cognoverit. Eſt tamen inſigne hoc inter eos diſcrimen, ſi voluptatem, quam ex opere ſuo ambo percipiunt, & in agendo fiduciam ſpectes. Poſteriores enim quantâ fruantur dulcedine, novit in furorem inde raptus poëta, qui cecinit.

Felix qui potuit rerum cognoſcere cauſas.

Novit ille, qui ſenem ſe acceſſiſſe ad rerum indagandas cauſſas (ſtudium floridiori ſacrandum ætati) in naturalibus conqueritur quæſtionibus. Novit magnus Socrates, unicam ſcientiam bonum, & inſcitiam malum æſtimans. Norunt deniq; omnes, quos tam ſacra & pulcra ſcientia ad pertinaciorem ſui allexit cultum & amorem. Priores vero

rò si consideres, videbis eos inter spem & metum anxios, vagabundo consilio omnia suscipere, & ultra cœcam experientiam nihil audentes, à casu & fortuna, unica sua magistra pendere, ideoque consilii sæpenumero egenos, suis fatis miserrimos linquere mortales. Cum itaque iisdem fere cum illis in coërcenda morborum ferocia utantur armis mechanici, eosdemque quos ipsi in arte sua suspiciunt principes, sequantur, nec in alia dissentiant parte, nisi quod rerum simul perpendant caussas; veniam dent, si ingenui sunt, aut si id non impetravero, desinant tamen convitiis eosdem lacessere. Quod equidem tanto æquius postulare posse videor, quanto in illorum interturbanda quiete hi ipsi sint abstinentiores.

Ad

Ad eos tandem progredior; quibus hæc ob ſuam non placere inconſtantiam audio ratiocinia. Quos inter nulli ineptius ſe gerunt, & ſuam apertius detegunt ignorantiam, quam qui perpetuas partium ſolidorum mutationes in ſuas trahunt partes. Certe dum mecum reputo, quanto cum molimine, ejuſmodi homines ſuas proferre ſoleant nugas, videor mihi pars eorum eſſe, quorum in riſum mutaſſe ſtuporem, ridiculo quondam mure parturientem legimus montem. Quis enim ſæpius non audivit à primis ovi rudimentis orſos, per partium omnium continuas mutationes, ad ſtatum uſque adultum, ignorantiâ pleniſſimam deducentes orationem; ſuamqne tandem ſpem vaniſſimâ hac fallentes concluſione? Tam ſcilicet me-

chanicorum inconſtantia eſſe ratiocinia, quam eorundem mutabilia ſunt objecta, organa puta machinæ noſtræ, tanto à ſe repetita labore. Quaſi ad eorumdem pertineat naturam, ut in omni hominum ſtatu, & ætate ſint eadem, nec pro objectorum ſuorum mutatione, mutari pariter poſſint, & ſuâ tamen conſtare veritate. Quemadmodum enim varia ex eadem materia robora formari poſſunt, quorum deſtinctiſſimus eſt à ſe invicem effectus; ita quoque unius ejuſdemque partis machinam componentis noſtram, diverſa eſſe poterit vis & efficacia: prudens vero mechanicus hanc in omnibus obſervat, ſuaque, pro neceſſitate, immutat ratiocinia, quæ nec ideo vera eſſe deſinunt. Certumne, anguillares arteriæ umbilicalis circumvolutiones

ſanguini per eas fluenti inſtar pulmonum eſſe ? ſed an minus certum, eaſdem ſanguinis per eas deſinente fluxu partibus firmandis inſervire ? Quamque ridiculum foret illud ratiocinium ? ſi quale in priori fuit ſtatu, tale etiam in poſteriori, illâ non obſtante diverſitate, eſſe deberet. Sic aliam, quam in pullo adulto obſervavit in ovo incubato fabricam cordis Malpighius; ſed an ideo ratiocinia inde deducta mechanica, & inter ſe ſi conferantur, maxime diſparia, firma eſſe non poterint ? Nec in noſtris hoc ſolummodo, ſed in omnibus reliquis mechanicorum inſtrumentis obtinet; eadem ſcilicet innumeris variari poſſe modis, ratiociniorum tamen permanente veritate & conſtantiâ. Ut ſi valeat acie culter, quis neget vulnera

eum infligendi habere facultatem? Sed an minus propterea verum? eundem in politam mutatum ſphœram, innoxiè poſſe tractari. Curque in partes ſuas tam inepti non trahunt ratiocinatores, unius ab altera in corpore noſtro partis diſcrepantiam? Venæ ab arteriis, hæ ab oſſibus, illaque à carne diverſa pariter ſunt. Quam ergo in ratiociniis iſtis deſiderent conſtantiam neſcio. Illam ne? Quacumque de re agatur, eadem ſemper ut maneant? Quam ſi velint; illos nequicquam quærere, ſoloſque cum ſuis tam lepidis ſapere cogitationibus, non miror. Sed poſtulant forſitan, ut eodem manente organo, eadem quoque permanere debeant ejuſdem ratiocinia. Si hoc; cur à partium mutationibus argumenta petunt? cur potius exempla non profe-

runt

runt, quibus, ejusdem objecti, eâdem supposita figura, mole & motu, in diversas abire mechanicos partes monstrent. Quamvis nec illi desint, qui & hunc eorum dissensum pro se valiturum credunt. Ego verò, qui non tam medicorum, quam ratiociniorum mechanicorum apologiam scribere constituerim, non dissimulabo, aliquas inter eos oriri aliquando turbas, leviores tamen, quam ut caussa sint, cur quis tam pulcram deserat & aversetur scientiam. Quamquam & id tueri sustinerem, exiguam valde inter gnaros artis reperiri diversitatem, aut si quæ est, eam non vitio scientiæ, sed temporum adscribi debere, & subsidiorum defectui. Quisque tot hominum miretur dissensum, qui novit, nec uni semper idem sentire licere. Ho-

diè enim aliquid diſcimus, quod heri ignoravimus, & ingenui eſt, errores & præjudicia ſua quotidie corrigere. *Opinionum* enim *commenta delet dies*, ait Orator in libr 2. de natura Deorum. Et Euryphon, medicus interrogatus quo uſus eſſet magiſtro, Tempore, reſpondit. Sic ſi ratiocinia Borelliana, & Belliniana, cum mechanicorum, præſentis temporis, cogitationibus conferimus, in alio differre non videbimus, niſi quod illi, tot ſibi cognitas non habuerint machinæ noſtræ proprietates, quot recentiſſimorum nobis jam detexit labor. Ideoque, tanto mitius de eorum ſentiendum erroribus, quanto remotior ab illis animus fuerit fallendi. Nec ullus dubito, quin ſi eâdem pergant ſequuturorum temporum medici induſtriâ, in cor-

poris

poris nostri inquisitione, multa sint deprehensuri in nobis, etiam reprehensione digna. Quum ergo in melius hæc semper mutentur, tanto iniquiorem habere videntur de eorum conquerendi inconstantia caussam, quanto nos feliciores ea reddat vicissitudo. Scio equidem quam videatur quibusdam difficile, sententiam suam mutare, præsertim iis qui præconceptis occœcati sunt opinionibus. Ἔστι δ᾽, inquit, Galenus l. 1. de cogn. & cura pass. animæ, οὐδεμία βαφὴ δυσέκπλυτος οὕτως, ὡς τὸ τῶν ἄνευ λογισμοῦ πρὸς τὰ μοχθηρὰ δόγματα πάθος. οὐ γάρ ἐστι μεταπεῖσαι τοὺς ἐν αὐτοῖς τραφέντας. *Nulla est tinctura quæ tam difficulter eluitur, ac ad falsa dogmata, citra rationis judicium animi affectio: quæ in his educatis disvadere non poteris.* Nihilominus tamen

ſunt qui longo id à ſe obtinuerunt uſu, quod nullis niſi magnis alias datur ingeniis, quæ, ex ditiſſimo ſuæ ſcientiæ penu, ea quæ minus commoda videntur, multa nihilominus habitura, rejicere poſſunt. Levia verò, quia nihil habent, nihil ſibi detrahunt, ut eleganter de iis Quintilianus Libr. 3. Sic Cornelius Celſus eos dicit, qui ſuos non erubeſcunt corrigere errores, more magnorum virorum id agere, fiduciam & peritiam magnarum rerum habentium. Et certe, ſi veterum philoſophorum hiſtorias evolvimus, nullos pertinacius ſuis adhæſiſſe videbimus placitis, quam qui ſcientiarum laborarunt inopia; Quem ergo paulo earum ditiorem ſui pudeat erroris, cujus ſimplex ſæpius convenit confeſſio. Quæ quoque eſt injuria? quâ rerum novarum

in

investigatores afficiuntur, dum titulo novaturientium perstringuntur. Quasi eousque hæc esset provecta scientia, ut nihil ei addi possit. Quod si verum est; cur in ejus tantopere invehuntur incertitudinem? Sin verò adhuc mancam credunt, cur iis adeo irascuntur? qui ad majorem eam evehere satagunt perfectionem. Nonne idem medico licet Mechanico, quod omnibus reliquarum artium magistris? Profecto si aliam non habeant suæ accusationis caussam, quam continuas has mutationes, non videntur æquiore eosdem accusare jure, quam architecturæ militaris magistrum, qui tutiorem se defendendi rationem inveniens, à prioribus ædificata munimenta destruit. Sed loquatur tandem pro me ille, qui antea tam bene pro me lo-

quutus eſt ; *Illi* (ait *) *qui nunquam ſuæ tutelæ fiunt, primo in ea re ſequuntur priores, in qua nemo non à priore deſcivit: deinde in ea re ſequuntur, quæ adhuc dum quæritur. Nunquam autem invenietur, ſi contenti fuerimus inventis. Præterea qui alium ſequitur, nihil invenit, imo nec quærit.*

Sed ad vos iterum redeo, cum quibus mihi res eſt; voſque teſtor, an tanta fruamini felicitate, ut nulla inter veſtræ ſectæ aſſeclas ſe manifeſtet diſcordia? ſi verum: ſoli eſtis, qui in republica literaria poſſidetis pacem, qui ſupra reliquos mortales ſapitis, omnique caretis exemplo. Sed ubinam abſconditi lateatis, adhuc neſciri audio, cum fama veſtra ad has nondum pervenerit regiones. Nec ipſo for-

* *Senec. Epiſt.* 33.

forsitan Philosopho reperiundos vos crediderim, etsi lucidissimam diem, candidiore quam olim face, in vestra intenderet inquisitione.

Sunt tamen, quos immerito carpere non possetis. Illi videlicet, qui, sub nomine mechanicorum, vagabundis & sine lege errantibus cogitationibus tam sæpe peccant. Cum enim scientiæ mechanices plane sint ignari, velint tamen tam pulcro nomine superbire; sibi nescio quas fingunt hypotheses, hypothesium rectius dixissem simulacra, quibus quidquid occurrit, quamcunque sit intricatum, expedire se posse ignorantibus persuadent. Sique aliter res fieri nequit, per mille ambages & Labytinheos errores, simplicissimorum alias phænomenorum deducunt caussas.

ſas. Nec in illorum ſcriptis plus integri & ſinceri videbis. Experimenta enim, quæ illorum minus congruentia videntur ratiociniis, aut ſubdolè reticent, aut manca & tranſverſa proponunt, ut cum ſuis quadrare videantur figmentis. Cumque ipſi ſæpenumero quid velint neſciant, hinc eorum magis ſunt concluſiones caducæ, floribus iſtis, quos,

Una dies aperit, conficit una dies.

Hoc etiam medicorum genus eſt, quod in librorum mole & adſcititio ſplendore, tantam collocare ſolet gloriam; ut nunquam de republ. medica ſe melius meritum putet, quam cum vaſtis voluminibus, & ſuperbis titulis haud vulgarem mentientibus eruditionem, bibliothecas oneraverit; ex quibus tamen

men si corrasas variorum opiniones; ineptis sæpe comitatas animadversionibus, inanes lites, & viris indigna jurgia demas, Dii boni! quam paucis cætera comprehenhenda pagellis. Sic cum de re agitur nullius momenti, & lepidâ potius Satyrâ excipiendâ, tam solicitum se gerit, ac si de reipublicæ ageretur salute.

Destruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Ubi verò negotia altioris indaginis tractanda veniunt, turpissimo torpere solet languore. Sique demum aliquis sit, qui tales de suis moneat erroribus, illum, non ut deceret amore, sed deformi & inexecrabili prosequuntur odio, tam inconsulto sæpe cum impetu, ut suas simultates (typis easdem mandando) palam facere non erubescant; instar anicularum in lo-

cis

cis publicis rixantium, quæ; ſuorum convitiorum gloriam ex circumſtantis coronæ multitudine & adplauſu metiuntur, & æſtimant; Sed forſitan

Sunt, quibus, in Satyra videar nimis acer & ultra.

Hinc ad vos iterum revertor; quos modo deſerui, ut veſtras, de ratiociniorum medicorum incertitudine & levitate, non prorſus vanas eſſe monſtrarem querelas. Neque mechanicos, eâdem quâ illos damnare perſeveretis ſeveritate; utile erit, ut ſciatis, quo charactere eos ab iis dignoſcere poſſitis. Quod ſi præſtitero, non dubito quin pro veſtra ingenuitate, mitius in poſterum laturi ſitis judicium.

Sunt itaque Hi, qui rerum cauſſas, non pro arbitrio, ſed inſuperabili quadam neceſſitate adſumunt, quas non creant, ſed-

ſed creatas inveniunt, conſiderando in extenſo variam figuram, molem & motus velocitatem, tum immutabiles leges, quas multiplici ſibi cognitas habent experimento. Tantumque abeſt, ut cum ſummo rerum opifice de æternis certent veritatibus, quin potius nihil admittant pro certo, quod ad illarum normam & lancem non examinaverint, & expenderint; nihil, quod ſua ſimplicitate & perſpicuitate ſe ſibi non commendat, aſſumendo. Nec more, quo in cogitando utuntur, alium magis certum & naturæ conformem norunt, qui Geometrico cuncta expendere aſuevere rigore. Sique in rebus magis arduis aliqua deprehendant, in quibus ſibi ipſis non ſufficiunt; eo uſque ſua ſuſpendunt judicia, donec certius

ſibi conſtiterit, quid ſtatuendum ſit. De rebus verò ſub ſenſus non cadentibus, ſi ratiocinia produnt, ea tamen id agunt modeſtia, ut aliis de iis liberum linquant judicium, qui temporis tractu meliora edocti, meliora etiam de iis proferre poterint, dubia pro certis nunquam venditantes. Exemplo ſit ille, qui, ut ingenii vi, ita etiam animi candore & modeſtia cunctos vicit mortales. Ille, poſtquam tot rerum cauſſas & origines, indefeſſo labore, incredibili induſtria, & æquiſſimis cogitationibus, ex profundiſſimo ſapientiæ puteo eruiſſet: Poſtquam tot ingenii domaſſet monſtra, ipſamque veritatem præ illorum terrore in genus omne doloris effuſam, à certiſſimo liberaſſet exitio, Meduſæoſque inter ſpolia ſua ovans portaret
ſer-

ſerpentes, quibus inimicos omnes ad altum cogere poſſet ſilentium; tanto tamen cum moderamine ſuo uſus eſt ingenio, ut nullo ſucceſſu, nullâque gloriâ, ad inſolentiam ſe abripi paſſus ſit. Quæ enim philoſopho digniora verba iis? quæ §. 204. princip. philoſ. part. 4. profert. *At quamvis*, inquit, *hoc pacto intelligatur, quomodo res omnes naturales fieri potuerint, non tamen ideo concludi debet, ipſas revera ſic factas eſſe. Nam, quemadmodum ab eodem artifice duo horologia fieri poſſunt, quæ, quamvis horas æque bene indicent, & extrinſecus omnino ſimilia ſint, intus tamen ex diſſimili rotularum compage conſtant; ita non dubium eſt, quin ſummus rerum opifex omnia, quæ videmus, pluribus diverſis modis potuerit efficere. Quod equidem verum*

esse, lubentissime concedo, satisque a me præstitum esse putabo, si tantum ea quæ scripsi, talia sunt, ut omnibus naturæ phœnomenis adcurate respondeant: hocque etiam ad vitæ usum sufficiet; quia & medicina, & mechanica, & cæteræ artes omnes, quæ ope physicæ perfici possunt, ea tantum, quæ sensilia sunt, ac proinde inter naturæ phœnomena numeranda, pro fine habent. Nec minus modeste sua tandem absolvit principia. At *nihilo minus*, inquit, *memor meæ tenuitatis nihil affirmo, nihilque ab ullo credi velim, nisi quod ipsi evidens & invicta ratio persuadebit.* Hic ille est, cujus in ratiociniis suis, omnes medici vere Mechanici ductum ac exemplum sequuntur. Hincque patet, quid de rerum à sensibus remotarum mechanismo sentiant ipsi Mechanici: Eum sci-

li-

licet non ex omni parte certum esse; quamvis tamen nil illis certius sit, quam naturam in his quoque Geometrizare, & juxta immutabiles motuum leges procedere. Id tamen animadvertendum velim, dari in motuum illorum hypothesibus certitudinis discrimina. Cum enim omnia condiderit ille, cujus inenarrabili repugnat sapientiæ, id per plura egisse, quod per pauciora agere potuisset; hinc quo sunt hypotheses simpliciores, tanto eas credere veriores fas erit, quanto constantius ipsa rerum doceat natura, impetum quendam corporibus inesse motis, per viam omnium tendendi brevissimam. Sicque satis mirari non possum quorundam præjudicium, quibus in Mechanicorum hypothesibus nil præter nimiam displicet simplicitatem.

Sed displiceat in æternum, aliter tamen hæc sacra non fiunt. Præjudicium dixi; Quis enim machinam conspiciens, non necessaria rotularum compage superbam, illam longe magis artificiosam non judicet eâ, quæ, partibus quamvis constet paucioribus, omnia tamen, quæ altera tam superfluo adparatu efficit; præstare potest? Sic est: Quæ non facile capimus, miramur, quæque miramur, amamus. Quæ verò statim comprehendimus, ea contemnimus & aversamur. Si invisibilium horum in machina nostra mechanismum intelligerent ratiociniorum mechanicorum incertitudinem accusantes, tanto me faciliorem haberent, quanto minoris ejusdem cognitio sit in arte medica utilitatis. Sic si in ardore febrili nimis anxius quis esset in inqui-

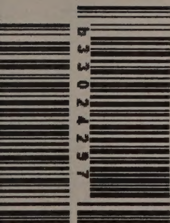
renda particularum ignearum ſingulari ſtructura, mole, & velocitate, quam inanis eſſet ille labor? ſufficit quippe medico communis eorum conceptus & notio. Vel, ſi in exponendis motuum Cordis cauſſis, ſolicite quis inquireret in partes ejuſdem minimas, nonne evaneſceret inutili ſubtilitate illud ratiocinium? Quæque urget neceſſitas, ut phænomenorum in machina noſtra explicationem inde petamus? cum partium Organicarum conditiones rite exploratæ, & exacte perpenſæ, omnibus plus quam ſufficiant. Aliud ſane corpus non eſt animale, quam machina quædam hydraulica, ex innumeris canalibus & liquidis in illis fluentibus conſtans; nec alia, quam per hæc, illud concipiendi via. Nemo quoque automaton aliquod examinans

attendit ad partes minimas rotarum, cum ſufficiat, ut organica partium conſtituentium ſtructura, uniuſque ad alteram proportio perſpecta habeatur. Sed cauſſa perorata eſt.

Obe jam ſatis eſt, obe libelle.

Manus itaque de tabula; dabitur forſan alio tempore occaſio, hoc per ſua exempla latius deducendi Thema. Interim tamen, ſi quid liberius ſcripſiſſe videar, veniam peto; quamvis nec eas tranſgreſſus ſim leges, quas juvenili conceſſit impetui Orator.

FINIS.

THEORIA
eciprocorum
HINÆ
MALIS,

m organicarum ſtru-
& proprietatibus,

Juxta

as Motuum Leges

EDUCTA,

per

IANUM STRÖM.

STELODAMI,

SONIO-WAESBERGIOS.

M. DCCVII.

